

Motion till riksdagen 2022/23:2305

av **Malin Björk m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2022/23:48 Sekretess vid Försäkringskassans handläggning av ärenden om elstöd samt slopad kontrolluppgiftsskyldighet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Motivering

I propositionen föreslås ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (OSL), med anledning av de ärenden om elstöd till elanvändare som Försäkringskassan fått i uppdrag att handlägga. Förslagen innebär bl.a. att uppgifter om enskildas elförbrukning, som genom Försäkringskassans handläggning blir allmän handling, ska omfattas av sekretess. Därutöver föreslås en slopad skyldighet att lämna kontrolluppgift för ersättning som avser utbetalning av elstöd till elanvändare. Centerpartiet har inga invändningar mot det sistnämnda förslaget. Vad gäller förslagen om att införa sekretess för uppgifter om elstöd är vi däremot av en annan uppfattning än regeringen. Våra ställningstaganden i detta hänseende utvecklas nedan.

Offentlighetsprincipen är en hörnsten i svensk förvaltning

Rätten att ta del av allmänna handlingar, den s.k. offentlighetsprincipen, utgör en av hörnstenarna i vårt demokratiska statsskick (se 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen). Genom tillgången till allmänna handlingar underlättas en fri åsiktsbildning, en fri och på fakta grundad debatt i skilda samhällsfrågor liksom den medborgerliga kontrollen av den offentliga maktutövningen. För att begränsa allmänhetens rätt till insyn i offentlig verksamhet krävs att offentlighetsprincipens intressen får vika för starkare motstående

intressen, som är så pass skyddsvärda att uppgifterna ska omfattas av sekretess. När det övervägs att införa en ny sekretessbestämmelse i OSL ska det alltid göras en noggrann avvägning mellan insynsintresset och sekretessintresset.

Det uppdrag som Försäkringskassan fått av regeringen innebär att myndigheten kommer att behandla personuppgifter i form av dels enskildas elförbrukning, dels de belopp som ska betalas ut. Därutöver ska elnätsföretagen lämna uppgifter till Försäkringskassan om elanvändares uttagspunkt genom att ange ett s.k. anläggnings-id. Enligt regeringens förslag ska sekretess gälla vid Försäkringskassans kommande handläggning av ärenden om elstöd till elanvändare, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. Det innebär att uppgifterna som huvudregel kommer att omfattas av sekretess. På motsvarande sätt kommer sekretess att gälla till skydd för uppgift som används för att identifiera elektriska anläggningar, dvs. uppgifter om anläggnings-id. Sekretessen föreslås gälla i högst 20 år.

Centerpartiet anser att det, med hänsyn till de grundläggande demokratiska rättigheterna till insyn i offentlig verksamhet, finns ett starkt allmänt intresse av att kunna ta del av uppgifter om elförbrukning och stöd. För att kunna granska vilka effekter som elstödet får är tillgången till de uppgifter som Försäkringskassan kommer att hantera helt avgörande. Det innebär att det måste finnas starka skyddsvärda intressen för att frångå offentlighetsprincipen i det här fallet.

Offentlighetsprincipen väger tyngre än skyddsvärda intressen

För att skydda känsliga uppgifter finns anledning att i vissa fall låta sådana uppgifter omfattas av sekretess. Det kan ske om uppgifterna är känsliga och de berörda skulle kunna skadas om uppgifterna lämnas ut. Inledningsvis kan konstateras att det inte finns något allmänt intresse att skydda uppgifter om elstöd på sätt som skulle motivera att dessa omfattas av sekretess. Det innebär att handlingsoffentlighet är utgångspunkten och att något fristående sekretessintresse saknas.

Vidare konstateras att uppgifter om elförbrukning och om vilket belopp som kan kopplas till förbrukningen är sådana som kan hänföras till den enskildes ekonomi. Den typen av uppgifter är i regel inte av känsligt slag. Även om uppgifter om förbrukad el normalt sett är en angelägenhet mellan elanvändaren och elleverantören är det inte ovanligt att den typen av uppgifter, dvs. sådana som rör angelägenheter mellan enskilda, förvaras hos myndigheter och därmed blir allmän handling. Uppgifter som kan ligga till grund för elstöd är därmed inte sådana som på något påtagligt sätt avviker från andra uppgifter som förekommer hos myndigheter, och som av den anledningen skulle motivera ett särskilt sekretesskydd.

Regeringen har anfört att uppgifter som ska lämnas till Försäkringskassan, och som ska ligga till grund för bedömningen av elstöd, kan ge en bild av vanor, livsstil och ekonomi hos enskilda individer och grupper. Det har dock inte utvecklats närmare hur uppgifterna om förbrukningen och det utbetalda beloppet tillsammans kan ge en sådan bild. Eftersom uppgift om elförbrukning ska lämnas på en aggregerad nivå torde den inte ge någon annan bild av en enskilds vanor, livsstil och ekonomi än att han eller hon har haft en viss sammanlagd elförbrukning under perioden i fråga. Detsamma gäller för en grupp av individer. Något behov av att sekretessbelägga uppgifterna av den anledningen finns därmed inte.

Det har vidare framförts argument om att det inte är möjligt för en enskild att förhindra att aktuella uppgifter lämnas till och förvaras hos Försäkringskassan, liksom att uppgifterna kan användas i olika försäljningskampanjer. Dessa argument är dock inte sådana som i sig medför att uppgifterna är integritetskänsliga.

Sammantaget anser Centerpartiet att det saknas tillräckligt tungt vägande skäl för att sekretess ska gälla hos Försäkringskassan avseende enskilds förhållanden i ärende om stöd till elanvändare.

Regeringen föreslår även att uppgifter om anläggnings-id ska omfattas av sekretess. I den delen har regeringen inte redovisat vilket skyddsvärde som dessa uppgifter har, något som är nödvändigt för att frångå huvudregeln om offentlighet. Det är helt nödvändigt att, vid avsteg från offentlighetsprincipen, väl motivera vad ett sekretessbeläggande av uppgifter avser att skydda. Eftersom sådana skäl saknas anser vi att regeringens förslag att införa sekretess även för dessa uppgifter ska avslås.

Mot bakgrund av det som anförts ovan, och särskilt i ljuset av offentlighetsprincipens fundamentala vikt som en hörnsten i vårt demokratiska statsskick, finner Centerpartiet att regeringens förslag om sekretess vid Försäkringskassans handläggning av ärenden om elstöd till elanvändare ska avslås.

Malin Björk (C)

Catarina Deremar (C)

Christofer Bergenblock (C)